

Chuyện về đồng chí Hoàng Minh Châu - Đại biểu Quốc hội đầu tiên của tỉnh Biên Hòa / Bùi Thuận // Nhân dân. - 2006. - Ngày 4 tháng 1. - Tr. 3.

Ngày 6-1-1946, nhân dân tỉnh Biên Hòa (ngoại trừ xã Bình Trước thuộc quận Châu Thành đang bị thực dân pháp kiểm soát) lần đầu trong đời được trở thành cử tri, nô nức tham gia cuộc bầu cử Quốc hội. Tại các điểm bỏ phiếu ở Tân Uyên, Dĩ An, Long Thành, Xuân Lộc... đều có công chào treo pháp phối cờ đỏ sao vàng, với các khẩu hiệu bày tỏ nguyện vọng và quyết tâm của người dân vừa đứng lên làm chủ vận mệnh đất nước: “Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa muôn năm!”, “Bầu người xứng đáng vào Quốc hội”, “Quyết giữ độc lập; không làm nô lệ cho thực dân Pháp!”.

Các ông Phạm Văn Búng, Hoàng Minh Châu, Điều Xiển đã được bầu làm đại biểu Quốc hội đầu tiên của tỉnh Biên Hòa.

Cuộc đấu khẩu với tên “Cò” Ba – Din tại Boss Ca - Ti - Na

Vào giữa tháng 1 – 1946, đại biểu Hoàng Minh Châu bàn giao công việc của Chủ tịch UBND tỉnh Biên Hòa cho ông Kinh lý Nguyễn Văn Tàng vừa được cử làm Quyền Chủ tịch UBND tỉnh, để ra thủ đô Hà Nội dự họp Quốc hội lần thứ I (khóa 1). Trên đường đi, đại biểu Điều Xiển bị rơi vào ổ phục kích của giặc Pháp tại Rừng Lá. Khảng khái cự tuyệt lời dụ hàng, ông bị giặc cột vào sau xe “Jeep”, kéo chạy trên đường cho đến chết, Hoàng Minh Châu may mắn hơn. Khi về nam, ông còn được “quá giang” tàu “không số”. Thế nhưng trên đường từ Thạnh Phú (tỉnh Bến Tre) lên Biên Hòa, ông lại rơi vào tay giặc ở ngay cạnh Nhà thương Sài Gòn. Hoàng Minh Châu bị địch đưa đến bót Ca – Ti - Na khét tiếng ở Sài Gòn và bị một trận đòn phủ đầu dữ dội. Địch thân tên Ba-din - Chánh mật thám miền Đông nổi tiếng ác ôn, đến gặp Hoàng Minh Châu, nói giọng đắc thắng:

- Ê! Vĩ! Mày có biết tao là ai không? Không à!... Còn tao thì biết mày quá rõ: Mày là Nguyễn Thành Vĩ ở Càn Long đã tổ chức làm loạn năm 1937 bị tao bắt cho vào tù. Nay mày thay tên, đổi họ thành Hoàng Minh Châu để làm loạn nữa, nhưng làm sao thoát khỏi tay ta. Hồ sơ tội lỗi của mày cả đống đây nè! Mấy ông chủ đồn điền cao-su, chủ nhà máy, chủ hầm đá... ở Biên Hòa gởi đơn kiện mày để đòi lại tài sản mà mày đã ra lệnh tịch thu của họ, có cả sắp đây!.

Tuy bị đòn đau đến không thể nào đứng lên nổi, Hoàng Minh Châu vẫn rắn rỏi trả lời:

- Những tài sản đó họ có được là nhờ sự tiếp tay của nhà nước Đại Pháp các ông. Họ bóc lột công nhân, nông dân, người lao động mà có. Ông hãy bảo họ đến gặp nhân dân mà đòi...

Còn trường hợp tôi hiện đang bị các ông bắt trái phép, đánh đập dã man như thế này, là vi phạm công pháp quốc tế. Theo đó nghị sĩ Quốc hội được quyền bắt khả xâm phạm về thân thể. Tôi là nghị sĩ Quốc hội của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa - một nước độc lập, có chủ quyền và được quốc tế thừa nhận. Nước Pháp tự nhận là dân chủ, văn minh mà đối xử với nghị sĩ Quốc hội như thế này đây à!? Còng cả hai tay, chân thì xiềng, còn khắp thân thể thì bị tra tấn, đánh đập đầy thương tích, máu me..

Đuôi lý tên “cò” Ba-din giận dữ bỏ ra, sau khi lệnh cho bọn tay chân tiếp tục tra tấn mạnh tay hơn nữa đối với “phần tử cộng sản đặc biệt nguy hiểm” này.

Viên ngọc sáng

Quả là tên trùm mật thám Ba-din “nắm” lý lịch của đại biểu Quốc hội Hoàng Minh Châu rất chắc. Tên thật của Hoàng Minh Châu là Nguyễn Thành Vĩ, sinh năm 1911, tại làng An Trường, quận Cần Long (tỉnh Trà Vinh). Vĩ là con trai thứ ba của hương hào Nguyễn Văn Chí (dân An Trường gọi chệch đi là ông Hào Trí và gọi Vĩ là...cậu Tư Vĩ đậu bằng “đíp-lôm” và được chủ quận Cần Long là đốc phủ sứ Hồ Văn Trung (tức nhà văn Hồ Biểu Chánh) mới làm giáo học, nhưng chàng trai duy nhất có bằng đíp-lôm ở Cần Long thời bấy giờ đã khẳng khái trả lời: *Thà ở nhà làm ruộng chứ nhất quyết không làm việc cho Tây.*

Ông Hào Trí thấy con trai đã không ra làm giáo học mà lại thường hay lên tỉnh lỵ Trà Vinh để gặp gỡ với những thầy giáo có tư tưởng cộng sản như Châu Văn Liêm, Ung Văn Khiêm, Hà Huy Giáp...và còn mang theo cả báo cộng sản Le Peuple (Dân chúng), L’*Vant-garde* (Tiền phong) về nhà để nghiên ngẫm đọc thì rất lo lắng. Sau cùng ông Hào Trí quyết định phải “cầm chân” con trai lại bằng cách cho Tư Vĩ cưới vợ sớm. Ông dẫn con trai sang làng Nhi Long coi mắt cô con gái 17 tuổi Nguyễn Thị Khê về, thì chỉ đúng một tháng sau đã cho làm đám cưới.

Thế nhưng làng An Trường đang sục sôi khí thế cách mạng. Từ giữa tháng ba-1930 (tức là sau ngày thành lập Xứ ủy Nam Kỳ do đồng chí Ngô Gia Tự làm Bí thư chưa đầy một tháng), thì đồng chí Ung Văn Khiêm đã cùng bí thư đặc khu ủy Hậu Giang Hà Hy Giáp đã về tận làng An Trường để lập Chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên trên đất Trà Vinh. Liên sau đó, An Trường lại nổ ra cuộc biểu tình tuần thành thu hút hơn bốn nghìn đồng bào của dân tộc Kinh, Khmer, Hoa lần đầu tiên công khai đòi yêu sách cho nông dân gây tiếng vang lớn trong cả nước.

Có vợ sớm nhưng luôn sôi nổi nhiệt tình và có học thức, đảng viên trẻ Nguyễn Thành Vĩ được đồng chí Hà Hy Giáp rất quý mến. Người đảng viên quê Hà Tĩnh này xem Tư Vĩ như “viên ngọc sáng” trong phong trào hoạt động cách mạng nên gọi

ý Tư Vĩ chọn cái tên Hoàng Minh Châu để hoạt động. Và khi tình hình miền đông đang gặp khó khăn, Hà Huy Giáp đã không ngần ngại cử “viên ngọc sáng” của mình đến Liên tỉnh ủy miền đông. Không phụ lòng tin của Xứ ủy, chỉ một thời gian ngắn có mặt ở Biên Hòa - lúc ấy là một thị xã bé nhỏ, nằm giữa miệt rừng xanh - Hoàng Minh Châu đã móc rập với Tư Chà để thành lập Chi bộ Bình Phước - Tân Triều. *Theo lịch sử Đảng bộ Đảng Cộng sản Việt Nam tỉnh Đồng Nai thì*: “Sự ra đời của Chi bộ Đảng Cộng sản Bình Phước - Tân Triều đánh dấu một bước phát triển, một bước ngoặt trên con đường đấu tranh cách mạng của nhân dân tỉnh Biên Hòa (nay là Đồng Nai)”.

Năm 1936, Xứ ủy Nam Kỳ và ủy ban trừ bị Đông Dương đại hội được thành lập tại Sài Gòn đã cử Dương Bạch Mai và Nguyễn Văn Nghĩa về Biên Hòa trực tiếp tổ chức và chỉ đạo phong trào cách mạng đang phát triển mạnh. Hoàng Minh Châu quay về miền Tây. Không khí đấu tranh cách mạng lại sôi sục khắp cảng Cần Long. Trong một cuộc mít-tinh rồi chuyển thành cuộc tuần hành rầm rộ và hàng nghìn người tham dự, chủ quận Cần Long đã cho bắt 68 người tống vào khám lớn Trà Vinh. Sau đó chúng đưa sáu người đứng đầu ra tòa tuyên án mỗi người ba năm tù giam, trong đó có Nguyễn Thành Vĩ (Hoàng Minh Châu) cùng những đảng viên nòng cốt ở An Trường như Nguyễn Thành Thi, Nguyễn Văn Thứ...

Đến giữa năm 1940, Hoàng Minh Châu ra tù. Phong trào cách mạng đang trong giai đoạn khó khăn. Cuộc khởi nghĩa Nam Kỳ thất bại, phần lớn cán bộ, đảng viên đều bị bắt, số còn lại phải chuyển vùng, trốn tránh. Vào giữa năm 1943, các đảng viên ở Biên Hòa vượt ngục Bà Rá, Tà Lài và những đảng viên tạm lánh lần lượt trở về. Hoàng Minh Châu tổ chức kết nạp năm công nhân lục lộ vào Đảng và thành lập Chi bộ Sở Trường Tiền. Cũng theo *“Lịch sử Đảng bộ Đảng Cộng sản Việt Nam tỉnh Đồng Nai”* thì vào thời điểm chuẩn bị khởi nghĩa, giành chính quyền trong toàn tỉnh Biên Hòa có khoảng 40 đảng viên ở các chi bộ vừa được khôi phục và mới phát triển, nhưng Tỉnh ủy vẫn chưa tổ chức lại được. Tại hội nghị liên tỉnh miền Đông do đại diện Xứ ủy triệu tập vào cuối tháng 5-1945 để nghe phổ biến chủ trương của Trung ương Đảng về việc chuẩn bị lực lượng tham gia tổng khởi nghĩa, Hoàng Minh Châu cùng Huỳnh Văn Hớn được cử làm đại biểu cho đảng bộ Biên Hòa tham gia hội nghị. Đặc biệt tại hội nghị bắt thường vào ngày 23-8-1945 bàn kế hoạch khởi nghĩa giành chính quyền tỉnh Biên Hòa và thành lập ủy ban khởi nghĩa, các đại biểu đã nhất trí cử Hoàng Minh Châu làm Chủ tịch Ủy ban khởi nghĩa tỉnh Biên Hòa.

Vào 11 giờ trưa ngày 26-8-1945, Hoàng Minh Châu cùng các đồng chí trong UBKN đến Tòa thị chính chứng kiến bàn giao chính quyền tỉnh Biên Hòa về tay

nhân dân. Với cương vị Chủ tịch Ủy ban Nhân dân Cách mạng lâm thời tỉnh Biên Hòa, ông “*tỉnh trưởng cách mạng*” Hoàng Minh Châu đã tuyên bố truất quyền sở hữu toàn bộ các đồn điền cao-su, nhà máy xay lúa gạo... của giới chủ tư bản Pháp, đồng thời tịch thu ruộng đất của địa chủ phản động chia cho nông dân, ra quyết định bãi bỏ thuế thân và nhiều thứ thuế khác do thực dân Pháp đặt ra. “Ngài tỉnh trưởng” 34 tuổi Hoàng Minh Châu còn ra quyết định giảm thuế, giảm tô để khuyến khích nông dân tăng gia sản xuất.

Cuộc bầu cử quốc hội, ngày 6-1-1946, Hoàng Minh Châu trúng cử đại biểu Quốc hội đơn vị tỉnh Biên Hòa, với số phiếu rất cao.

Trở lại chuyện đại biểu Quốc hội Hoàng Minh Châu bị thực dân Pháp bắt, tra khảo ở bất Ca-ti-na. Định định bí mật thủ tiêu Hoàng Minh Châu nhưng báo chí tiến bộ ở Sài Gòn được cung cấp thông tin đã đồng loạt lên tiếng. Cùng lúc chính phủ Việt Nam Dân chủ cộng hòa gửi công hàm phản đối nhà đương cục Pháp, cho đây là hành động cố ý vi phạm Hiệp ước sơ bộ mà hai bên vừa ký ngày 6-3-1946. Bị công luận phản ứng dữ dội, bọn Pháp buộc lòng phải thả Hoàng Minh Châu vô điều kiện và bày tỏ thiện chí là dùng máy bay đưa “ngài nghị sĩ” ra tận Hà Nội để chữa bệnh.

Với nguyện vọng được trở về Nam Bộ công tác, Hoàng Minh Châu được cử làm đặc phái viên của Chính phủ tại các tỉnh Tây Nam Bộ. Sức khỏe suy kém, lại gặp hoàn cảnh sống hết sức khó khăn, thiếu thốn nên vết thương tái phát làm Hoàng Minh Châu ngã quỵ. Vào 18 giờ ngày 19-6-1948, người chiến sĩ Cộng sản kiên cường Hoàng Minh Châu từ già cõi đời ở tuổi 37 đang dâng trào nhiệt huyết, tại bệnh viện kháng chiến tỉnh Vĩnh Long